

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.

Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g

Za Jugoslavijo

četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Na bojiščih Abesinije.

Z razveljavitvijo pariškega mirovnega predloga je padla tudi nada, da bo vojna v Abesiniji kmalu zaključena. Poročila z front že govorijo o podvojenih vojaških operacijah. Četudi traja vojna že dobre štiri mesece, še ni prišlo do večjega spopada rednih čet, ki bi po naših pojmi zaslužili ime bitke. Doslej so se vršili le spopadi neznatnih skupin. Abesinci očitno vodijo takozvano gverilsko vojno, v kateri se sovražnik ne napada v velikih bitkah, marveč se njegov pohod zadržuje z neprestanimi malimi spopadi od vseh strani. Ta način abesinskega vojskovanja prizadeva italijanskim četam mnogo preglavic.

Vojaške čete obeh nasprotnikov so ostale v velikem do danes nedotaknjene. Delno se nahajajo v utrdbah, delno v rezervah. Trajno je seve tak položaj na bojiščih nevzdržen. Za Italijane posebno ne, ker s tem zamudijo dragocen čas in se izpostavljajo neprilikom prihajajoče deževne dobe. Za Abesince zato ne, ker nedelavne preproste množice ni mogoče dalje časa ohraniti v disciplini. Vsekakor pa Abesinija lažje čaka ko Italija.

Upanje Italije, da se bo novemu maršalu Badogliju posrečilo pospešiti vojaške operacije, se doslej ni uresničilo. Sam je nedavno izjavil, da se ima boriti z istimi težkočami kot njegov prednik. Velika ofenziva je mogoča šele, če stoji za glavno armado, ki se nahaja blizu mesta Makale, močna rezerva. Pomanjkanje prometnih sredstev, slaba pota in še nujna štednja prevažnega bencina zadržujejo pohode in otežkočujejo oskrbo z živili. V ogadenski provinci na jugu se je rasu Desta Dampthusi posrečilo prisiliti tamošnjega italijanskega poveljnika generala Grazianija in njegove čete, da so opustili pohod k prevažni cesti, ki veže obmorsko luko Zeilo z največjim ogadenskim mestom Harrarjem. Poročila s tega bojišča so sicer zelo skromna in tudi netočna. Točno se ve samo to, da Italijani niso dosegli nobenih večjih uspehov in da se v zadnjem času celo nahajajo v obrambi pred napadajočimi abesinskimi četami.

V zraku imajo Italijani absolutno premoč. Njihova bombna letala so iz vsega spočetka že izvajala številne napade, bombardiral čete in mesta in vse važnejše vojaške postopanke. Iz zadnjega časa naprimer poročajo o nenadnem zračnem napadu mesta Dolo v južnem delu dežele. Da je pri tem napadu našlo smrt večje število članov švedskega Rdečega križa, je bridka in za Italijane gotovo nečastna novica. Dočim so letala izprva brez resnega nasprotnika obvladala domala vso Abesinijo iz zraka, so se Abesinci kmalu priučili braniti pred napadi iz zraka. Baje se jim je posrečilo sestreliti v zraku že več letal. Zadnje italijansko poročilo navaja zmagoslavni abesinski pohod v Addis Abebo z glavama dveh italijanskih ponesrečenih letalcev. Italijanska nada, da bodo strli sovražnika z napadi z zraka in bo vojska na zemlji samo zasedala, se torej ni izpolnila. Mussolini je sedaj odposlal v Afriko večje število najnovejših bombnih letal, ki z brzino 340 km na uro v enem poletu lahko preletijo 2000 km in nosijo seboj bomb v skupni teži 3600 kg. Ker je glavno letališče Asmara oddaljeno od glavnega mesta Addis Abebe komaj 1000 km, je torej sedaj tudi to mesto že v stalni nevarnosti, da ga nenadoma sovražnik ne napade in bombardira.

Zadnja poročila pripovedujejo na drugi strani, da narašča število abesinskih letal z vsakim dnem in da bodo Italijani kmalu občutili svojega nasprotnika tudi v zraku.

Če vprašamo za izgledi Abesincev, potem moramo imeti pred očmi, da ne bodo nikdar tvegali večjega napada. Po zadnjih poročilih prodirajo abesinske čete posamič v severozahodni smeri

od mesta Makale. To dokazuje nedavna ostra bitka pri reki Takaze, ki se nahaja nekako 100 km od znanega abesinskega, po Italijanih zasedenega mesta Aksum. V tej bitki so Italijani po lastnih poročilih izgubili nad 200 vojakov. Nevarna bi bila abesinska ofenziva proti Aksumu in nato vpad v italijansko kolonijo Eritrejo, kar bi bilo za Italijane lahko usodno, ker jih s tem Abesinci odrežejo od dohoda do morja.

V ogadenski provinci bodo abesinske čete bržkone še nadalje obkoljevale čete generala Grazianija. Baje se že nahajajo abesinske čete severno in južno od italijanskih čet. V januarju prične v tem predelu Abesinije takozvana mala deževna doba, ki traja okoli štiri tedne. Seve je ta doba

Abesincem manj nevarna ko Italijanom, katerim docela onemogoči uporabo modernih vojnih sredstev.

Če se ne motimo, je sedaj vsa pozornost okoli afriškega spora osredotočena na dogodke na abesinskih bojiščih. Zato bodo Italijani nedvomno napeli vse sile, da izvojujejo na severu in jugu srečne bitke in si tako zagotovijo pravico do abesinske zemlje. Jasno je, da tudi Abesinci ne bodo mirovali, marveč bodo skušali še naprej preprečiti italijanske zavojevalne načrte. Za njihov uspeh govorijo dejstva, da se njihova vojska vedno bolj modernizira i po vojnih sredstvih i po oficirjih. Tako zna tudi na abesinski strani končno odločiti — Evropa.

Državi dajemo, kar je njenega.

Morda je bilo prav tako, da doživljamo koroški Slovenci v zadnjem času vrsto razočaranj in da za nas še ni krščanske države. Bolj jasno se vidi ob vseh sencah, ki nas trenutno obdajajo!

V kratkih besedah naj osvetlimo položaj, v katerem se nahaja naša manjšina: Na naše nujne in resnično minimalne želje do danes nimamo še odgovora. Nasprotno smo priče, da zamore biti tudi avtoritarnost večstranska in da zavisi v veliki meri od ljudi, ki jo zastopajo. — Pred meseci je nek ozkosrčen podjunski župan na zahtevo svojih osebnih prijateljev vrgel na cesto vestnega občinskega tajnika, ker se je po njegovem mnenju pregrešil, ker je Slovenec. Zaman so bile vse pritožbe, zaman dokazi pozitivnega dela imenovane na resnični obnovi javnih prilik, zaman želja, naj v novi državi ne bo prostora za socialno krivico. Mož je ostal do danes brez kruha. — Prošnja edinega slovenskega živinozdravnika za uradno mesto je bila odklonjena. — Na podlagi denunciacij je odstavljen slovenski župan ob Vrbskem jezeru. Uradna revizija je razveljavila podtikavanje, županova vloga za dež. glavarja je dokazala, da je vsako govoričenje o njegovi ne-lojalnosti zlobna laž. — Na učiteljski je bilo razpisano nedavno mesto profesorja slovenščine. Slovenski kandidat, ki ga usposablja za to državno službo glavno, kar je potrebno: ljubezen do predmeta, ni bil kljub svoji prošnji in ustmenem posredovanju prosvetnemu ministrstvu niti predlagan. Mesto je dobil mož, ki je sicer slovenskega pokoljenja, a se smatra za Nemca. — Krivica do-brlaveškega Taurerja, ki je Slovence povprek obdolžil iredente in ni štedil niti z osebnimi izpadi, je do danes neopravdana.

Navedena dejstva naj niso nikak očitke državnemu vodstvu, ker je o vsem tem gotovo le malo ali sploh ne obveščeno. Tudi nimamo nikakega

povoda, da bi zaradi teh nevednosti dolžili dež. glavarja ali dež. vodjo domovinske fronte, ker cenimo njun čisti značaj in pošteno voljo.

Takemu položaju so krive splošne prilike v deželi in ljudje, ki jih ustvarjajo. Kako kuriozne so, nam osvetli nasednje: Nacionalno glasilo dežele, ki je v predcenzuri, nikakor ni štedilo s prizadevanjem, da nagromadi težkoče za reševanje nedvomno nelahkega manjšinskega vprašanja. H koncu si je privoščilo še trumf, da je z videzno dobrohotnostjo ponudilo manjšini kulturno avtonomijo in zaželelo naših predlogov. Priznamo naj, da se nam doslej ni godila nikaka hotena krivica in naj se pogajamo z onimi, katerih glasnik hoče biti imenovani list. — Koroški Heimatbund je medtem dovršil svoj prvi voditeljski tečaj z udeleženci-učitelji in vrši predpriprave za nadaljno raznarodovalno delo med Slovenci pod krinko domovinske misli in bratskega sožitja. — Šolsko društvo Südmarka pa je ob praznikih izvedlo nič manj kot 15 božičnic in na njih obdarilo naše male s perilom in pecivom. Tudi to seve v imenu domovine in bratstva obeh narodov.

Vsa ta razočaranja nam ne jemljejo jasnega pogleda v bodoče. Predpogoj rešitve manjšinskega vprašanja v krščanski državi je zaupanje: **zaupanje dežele in države do manjšine in zaupanje manjšine do dežele in države.** To zaupanje dokazujemo ves čas sem z dobrim sodelovanjem na obnovi splošnih prilik, z vsestransko lojalnostjo in tudi danes še z vero v odgovorne voditelje. Na zaupanje države in dežele še čakamo in še na dokaz, da se ne bosta istovetili z dosedanjimi „reševalci“ našega vprašanja. In pri vsem tem nismo nestrpni, ker čaka naš narod na Koroškem na to že dolgih osemdeset let.

Božič v Nemčiji. Berlinski listi poročajo v praznovanju božiča oklopnega regimenta v Wünsdorfu. Božični angeli pri tej božičnici so nosili jeklene čelade ter so prispeli med zbrano moštvo ob prasketanju strojníc. Njim so sledili tanki, iz katerih je izstopil do zob oborožen božični mož, ki je obdaril častnike z malimi vojnimi igračkami in se nato odpeljal ob pokanju pušk in prasketanju strojníc. — Slični božič je glasom nemških listov praznovala neka kosarna blizu Berlina. Vse to se bere kot nekako norčevanje s praznikom miru in ljubezni.

Dosedanje italijanske žrtve objavlja v številkah statistika urada sueškega prekopa. Ta pravi, da je v drugi polovici minulega leta šlo skozi prekop v Italijo 338 parnikov, ki so prepeljali skupno 35.679 ranjencev. Mnogi teh bolnikov trpijo na neki doslej neznan bolezni. — V Afriko je vozilo

skozi prekop 445 italijanskih ladij, ki so prepeljale 250.000 vojakov, okoli 25.000 mezgov, 770 velblovdov, 1481 tovornih avtomobilov, 268 letal, okoli 40.000 ton municije in še celo vrsto drugega blaga. Za te prevoze je morala Italija plačati okrog 1 milijon in pol funtov, kar bi znašalo v našem denarju okrog 35 milijonov šilingov.

Anglija zbira zaveznike. Vzhodno-evropske države — Jugoslavija, Turčija in Grčija — so Angliji na njeno vprašanje zagotovile, da bodo podprle angleško brodogradnjo v Sredozemskem morju, ako bi ga napadle italijanske ladje. Jugoslavija in Grčija dasta Angliji na razpolago tudi pristanišča. Jugoslaviji je Anglija hkrati zvišala kontingent njenega izvoza, da jo s tem oškoduje za izpad izvoza v Italijo. Tudi Poljska se je izjavila, da da Angliji za slučaj spopada na razpolago svoje letalske sile.

Belgijski kralj posreduje med Italijo in Anglijo. Pred nekaj tedni že je bil kralj Leopold v Londonu. Takoj po njegovem povratku domov je prišlo do znanih pariških mirovnih predlogov. Koncem decembra se je spet podal v London z namenom, da posreduje med Italijo in Anglijo, katerih odnošaji so se poslabšali. Bajе skuša preprečiti sklep o izvedbi petrolejskih sankcij, ki bi bile za evropski položaj sila nevarne v svojih posledicah. — Izgleda, da velesili Anglija in Francija sedaj čakata na razvoj v abesinskih frontah. Govori se vsaj, da do srede januarja ne bo podvzet noben korak za mirno rešitev afrikankega spora.

Japonska in Nemčija. V Berlinu se vršijo negovanja za nemško-japonsko zvezo, ki ugodno napredujejo. Japonska in Nemčija hočeta skleniti vojaško zvezo, ki naj pobija mednarodni komunizem. Na izrecno Hitlerjevo željo bosta generalna štaba obeh držav bajе sklenila še posebno pogodbo, da bodo njune čete enotno nastopale v slučaju spopada z Rusijo. Računati je, da zadobi v dogledni dobi vprašanje Daljnega vzhoda in v posebnem japonskega prodiranja mednarodni značaj in se bo morala tudi Ženeva z njim podrobneje baviti. Nemško-japonska pogodba bo tedaj igrala nemara zelo važno vlogo.

V sovjetski Rusiji velja nova delovna parola. Rudar Stahanov je minulem septembru v šestih urah izkopal z modernimi stroji 102 toni premoga mesto normalnih 6 in pol ton. Sledili so še drugi slični rudarski rekordi. Sovjetska vlada je sedaj odredila, da morajo tudi ostali delavci skušati doseči Stahanov rekord, sicer bodo osumljeni protisovjetskega prepričanja. S to odredbo hoče vlada dvigniti produktivnost sovjetske industrije in hkrati odpraviti neljubo dejstvo, da je sovjetsko delavstvo najslabše plačano delavstvo v Evropi. Stahanova stavlja za vzgled, da bi delavci ob večji pridnosti dosegli vsaj zaslužek, ki bi odgovarjal nekako najslabšemu zaslužku delavcev v drugih državah. Odmev te odredbe med delavstvom ne bo najboljši. In delavci vedo, da brez njih ni sovjetskega režima!

Zadružna pisarna v Celovcu.

V Celovcu se je otvorila zadružna pisarna. „Koroški Slovenec“ je o stvari že poročal. Zveza koroških zadrug je zadevo vzela v roke, najel se je, kakor upamo, spreten in zanesljiv uradnik, v par dneh se razpošljejo na vse posojilnice plakati in listki, s katerimi naj naši kmetje naznanjajo, kar imajo prodati. Listke bojo posojilnice pošiljale v Celovec, lahko pa jih seve pošlje tudi vsakdo sam. Za blago, ki ga kmet prodaja, se bo iskal kupec, ki potem s kmetom sam sklene kupčijo. Zadružna pisarna torej za ceno ne bo odgovorna in posestnika tudi ne veže, da mora vse prodajati

s pomočjo naše pisarne. Pri prodajanju živine se često zgodi, da ljudje prodajajo nezanesljivim ljudem, od katerih je ali težko, ali sploh ni dobiti denarja. Pisarna se bo poučila, da se takšne škode zabranijo. Vlada je parkrat že kupovala živino slabše vrste za prehrano brezdelnih ljudi. Da se spravi takšna živina tudi iz naših krajev, je treba, da vemo, koliko je imajo ljudje in da jo ponudimo. Nemci so pred tedni kupovali vole, treba da imamo zapisnik volov in da se, če bo priložnost, ponudi tudi naša živina. Zdaj mora marsikdo žival goniti dvakrat in trikrat na trg, po pisarni se bo lahko prodalo brez tolake zamude in izgube, ki jo gospodar trpi, če se je žival predaleč gonila. Znani Huderc iz Grabštajna je umrl. Ta je kupoval po spodnji deželi, uredimo prodajanje sanui, da ne bojo naši ljudje prišli v roke nezanesljivih prekupcev.

Južnokoroška zadruga v Sinči vesi je morala, žal, delo, kakršno je bilo do zadnjega, ustaviti, ker žitne kupčije vsled pomanjkanja denarja zdaj ne moremo financirati. To se pravi, ne moremo žita sprejemati proti polnemu plačilu. Zadružna pisarna bo posredovala, da se takoj in kolikor mogoče dobro proda, kar imamo, mlinarjem, pekcom, trgovcem. Tako bojo kmetje naprej lahko prodajali, kakor so v zadrugi. Če pa kedo nujno potrebuje nekaj denarja in trenutno ne bi bilo kupca, lahko svoje blago zapelje v Sinčo ves, tam se bo hranilo v skladišču in na tisto bo posojilnica posodila polovico ali več vrednosti. Kmet pa poprej ve, koliko bo na prodaj, on ve tisto že mesce prej; če bo takoj naznanil, se mu bo blago pravočasno prodalo, da ne bo treba čakati in iskati denarja šele v posojilnici. V Celovcu se nam in vsakomur smilijo ljudje, ki stojo z drvami na trgu v mrazu in dežu ves dan in jih potem ponujajo po hišah po slabi ceni. Zaupamo v Celovčane, ki jim bomo naznanili svojo pisarno, da bojo iz naše pisarne naročevali drva. Kmetje pa jih morajo tam naznaniti in povedati, kedaj se z njimi lahko razpolaga. O ceni naj se kmet pogaja sam, poučila ga pa bo pisarna, da bo približno vedel, kaj naj zahteva. Pisarna bo tudi lahko kontrolirala dovoz blaga, da ga ne pride na enkrat preveč, in se podre cena. Pisarna bo vedela, kdaj in kedaj se potrebujejo drva in bo ljudem naročila: pripelji zdaj in zapelji tja, kjer je naročeno, tako bo vsakdo vedel, kam naj pelje in gospodarjem ne bo treba hoditi od hiše do hiše in prositi, kakor da je berač.

Prvi mesec seve stvar še ne pojde gladko, vendar upamo, da se bo naša pisarna udomačila. Uradnika plačujejo zdaj posojilnice skupno, kmet bo samo plačal poštnino in tiskovino, torej malenkost, ki v poštev ne pride.

Kmetje, preudarite to stvar in poslužite se slovenske zadružne pisarne, ki vam lahko postane velik blagoslov. Msgr. V. Podgorc.

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(63. nadaljevanje.)

In glej, kaj hoče umirajoči dom s takim svežim, mladostnim življenjem? Kaj počnejo ti mračni ljudje s svetlimi, angelskimi temi očmi, s svetniškim tem licem? Kdaj je zapiral kdo kraljičino, kras in ponos vsega kraljestva, v mračno mrtvašnico, smrti odločeno, s smrtjo napolnjeno? V pravljičah se bero taka čuda, v življenju se ne gode. Ker bi bilo proti vsem božjim in svetnim zakonom. In sam Bog bi poslal junaškega kraljeviča, da reši cvetočo devo iz hiše mrtvih, da jo otme pogube in jo da nazaj življenju.

A glej čudo! Tako pravljisko življenje je živela Tinka, ne tujka, ne jetnica, ne, hčer Trate, na Trati. Vseposodi okoli nje je hodila, je dihala z mrzlim, ledenim dihom smrt. Ker smrt kraljuje, kjer ni ljubezni.

Še Mačka, ženska, in mlada, je ni ljubila, dasi je bila vse ljubezni najvrednejša. Ni je sicer sovražila, tudi preganjala in mučila je ni, a približala se ji tudi ni s prijazno besedo, s sočutnim, tolažečim in osrečujočim smehljajem. Bila je otrok Trate, del Trate; in to je zadostovalo Malki, da ji ni vračala z ljubeznijo ljubezni, s katero je sprejela Tinka, kakor Vilma, novo gospodinjo Tratino.

Bolelo je to mlado deklenco, odtujevalo jo je domu. Samotno in samotnejšo se je čutila v očetovi hiši.

„Kako žalostno je pri nas! Ko bi bila vsaj še

Katra na Trati!... Ti, Vilma, si srečna, ker si daleč od nas...“

V slednjem pismu sestri so se ponavljale te besede. Vilma je brala in je čutila v ljubečem srcu vso veliko, trpko žalost nežnega, zapuščenega srca sestrinega. Poljubljala je pismo sestrično, in grenke solze so padale nanj. Vse zabrisano je bilo od solz, ko je brala spet. A glej, vse pekoče solze niso mogle izbrisati boli in smrtne tesnobe, kričeče iz daljave:

„Kako žalostno je pri nas...“

„Pridi k nam. Tinka! Teta te vabi, jaz čakam s hrepenenjem... Pridi, predraga, ljubljena iz srca! Poveš mi o domu kaj več, mnogo... in o sosedih onstran ceste mi pripoveduješ...“

Še predno je izgovorila besedico o odhodu, je vedel Železnik, kaj se godi v srcu hčerkinem. In glej, čudo, vznemiril se je. Ker zdaj je prihajalo spoznanje, da Trata umira; in ni se mu mogel ustavljati več. Oglašala se je tudi vest, čim bolj so prihajala leta, in je ginevala telesna moč.

„Glej, šli so drug za drugim, zvesti in ljubeči, in jih nisi zadrževal; še metal si jih iz hiše! Kako naj torej dom živi in cveti, kako naj ne hira in ne umira? — Šli so vsi: ženi, največje ljubezni vredni, in se ne vrnete nikoli več! Šel je stari Andrej, zlata duša, z nečakinjo, ki je šlo za njo prokletstvo Tratino in jo je umorilo in je rodilo tako stotero novo prokletstvo. Šel je Nande, močni in ponosni že v mladih dneh in zvest v tem ponosu. Vsahnil je Vendelin ob pomanjkanju ljubezni! Vilma trpi v tujini, ker ni našla ljubezni doma in je ni smela jemati, kjer bi je dobila v izobilju. In zdaj odhaja še Tinka. Zadnja, najlepša, edina, ki daje še življenje Trati...“

A zdaj so bile preslabotne njegove roke, da bi

DOMAČE NOVICE

Hlapec Jernej.

Našega velikega Cankarja poznate? Mojstra slovenske besede, ki je med drugimi deli pisal žaloigro hlapca Jerneja! Štirideset let je robotal hlapec Jernej na Sitarjevem domu. Kar je rastlo na domu, je bil sad pridnih Jernejevih rok. Ko je prevzel posestvo mladi gospodar, je odslovil že postarane Jerneja. Dolgo hlapec ni mogel razumeti, da je možna taka krivica na svetu in nad njim, nato je romał do vseh dobrih ljudi in do vseh oblasti, da si izvojuje prisluženo pravico. Naletel je na gluha ušesa, niso ga hoteli ali ne mogli razumeti, končno se je vrnil strt domov in zažgal Sitarjev dom.

Ali se vam ne zdi, da je tudi z našim narodom nekako tako kot s hlapcem Jernejem? Dolga desetletja že se borimo za mrvico kulturne pravice. Vsi naši upi pa so vedno spet razočarani in z žalostjo moramo vedno spet ugotavljati, da smo od cilja oddaljeni kot prvi dan. Mislimo na Einspielerja, ki se je s toliko vnemo vrgel na delo, da bi prepričal Nemce o upravičenosti naših zahtev! O tem našem vodji pripovedujejo, da je na smrtni postelji z žalostjo ugotovil brezuspešnost svojega večdesetletnega prepričevanja Nemcev. Ob svoji smrti je moral celo zaznati, da dviga nemško-nacionalni zmaj bolj ošabno kot kedaj svojo strupeo glavo. Mislimo na Grafenauerja, tega dobrosrčnega in duhovitega narodnjaka! Vse svoje življenje kot mož je posvetil boju za narodno pravico. O njem pravijo, da je ohranil bojevitost in duhovitost svojo še do zadnjih dni, a njegova vera v Nemce je bila docela omajana.

Tudi mi gradimo kot Einspieler in Grafenauer. Gradimo in čakamo časa, ko si besede in dejstva, postave in stvarni položaj ne bodo nasprotovale in nam bo res pisana ravnopravnost. Čakamo, da se Nemci naučijo spoznavati, da se stremjenja, nas raznaroditi, ne bodo nikdar uresničila. Narodna duša je podobna zraku, ki je tem odpornejši, čim bolj ga stisneš. In moti se, kdor meni, da se da s krivico graditi!

Hlapec Jernej je v svoji potrnosti segel končno po zločinskem dejanju in žalostno končal. Morda bi bilo zanj boljše, da bi bil potrpel in videl, kako se ruši dom takega gospodarja sam, ker ga podira krivica. Potem si ne bi bil naprtil greha! — Mi ne bomo izdajice svoje države, kot nismo izdajice svojega naroda. Z žalostjo pa moramo danes zreti, da postopa naša država s svojo manjšino kot Sitar s svojim hlapcem. Ali njenih prebivalcev ni strah, da zruši krivica streho nad njimi? —k.

jo zadržal in bi zabranil s tem smrt Tratino vsaj za nekaj časa še. Grešil je nad domom, ko je imel moč. Ni dal prostora v srcu boljšemu spoznanju, še manj kesu. Pripoznal bi lahko v zadnjem hipu: „Grešil sem nad vami! Ne hodite!“ A ponos mu je zapiral usta; ljubezni pa ni bilo, ki bi jih odprla s silo, ki bi odprla srce in bi jih poklicala nazaj. Tako so šli...

Grešil je na domu, zdaj se maščuje greh. Zdaj ne more zadržati ne zadnje, bežajoče iz doma pred pogubo in pred smrtjo. Ker greh mu je vzel vse moči nad domom, vse moči do src.

Tako je odšla Tinka izpod rodne strehe. Peljala se je dol po cesti in se je ozrla vsake pol minute. Vse rdeče so bile oči od solz.

Ob svoji hiši je stal Ivan in jo pozdravil, ko se je peljala mimo. In v mislih ji je naročeval stotisoč pozdravov na sestro. V gozdu za njivami je prežal, skrit med prvim drevjem ob njivi, Vendelin. Ko se je skrtil voz za ovinkom, je padel na zeleni mah in je zaihtel bridko in obupno kakor na smrt bolno dete. Na dvorišču Tratinem pa je stal oče, Matevž Železnik, mož iz železa, a postaran v malo letih in sključen. In glej, s solzami se je boril... Stegnil bi roko, pridržal bi odhajajočo, a vedel je: ni mogoče! Grešil je na domu in na deci. Zdaj se maščuje greh...

Tako je odšla Tinka.

In Trata je bila mrtva...

VIII.

Ljubezen oživlja! Ljubezen zmaguje! Cerkovnik je zaupal župniku čudno skrivnost o nočnem obiskovalcu groba materinega. Tedaj je posvetil v dušo župnikovo nenadoma topel žarek, v srcu je vzbrstelo novo upanje.

Z dežele. Naj vam kratko naslikam razpoloženje med našim ljudstvom na deželi, da zajamejo, kar je glavno in vodilno v njem. Najprvo to: v rod leze neka malodušnost. Prvi in največji vzrok so rastoče gospodarske nepravilnosti, katerih ni obvarovana nobena družina. Skromnost je sicer lepa lastnost, vendar je trdo se je prisiljeno učiti. Drugi vzrok malodušja in nerazpoloženja je razočaranje nad dejanskim narodnim položajem. Dve leti stanovske krščanske Avstrije bi že morale zadostovati, da bi bila slovenski manjšini ugodena vsaj njena najosnovnejša pravica v — ljudski šoli. Naše ljudstvo ne bo moglo verovati v solidnost naše države dotlej, dokler bo državna šola prezirala najdragocenejši zaklad vsakega naroda: njegovo besedo. Še tretji vzrok je, ki brani ljudstvu, da bi zamoglo verovati v solidnost razvoja. V novem položaju so si znale mnoge osebe dvomljive vrednosti priboriti razne funkcije, v katerih sedaj soodločujejo na usodi naroda. Ljudstvo ni spremenilo svoje mnenja, da morajo n. pr. vseavstrijsko politično organizacijo zastopati ljudje, ki imajo zbog svoje nepristranosti in pravičnosti med rodovom zaupanje in ugled. Močno trpi ugled države zaradi raznih oseb, ki s svojim pristranskim delom zaigravajo velik kos ljudske dobre vere v ustaljenje splošnih prilik. Avtoritarnost je po našem mnenju dobrodejna, dokler so njeni nositelji značajni in pošteni moške in to ne samo na Dunaju in morda v Celovcu, marveč tudi v okrajih in občinah. — Hvala Bogu se sedaj med ljudstvom vidno umika nekdanja razdrapanost in neskladnost naziranje in gledanje. Ljudje začenejo bolj trezno misliti, prilike zadnjih let so bile očitno dobra šola. Ostrine narodnostnega naziranja izginejo. Vedno manj je onih zagrizencev, ki bi pljuvali na svoj materni jezik in se odevali z nedomačo navlako. In kolikor jih je še, na njihovem gospodarstvu že je očitna kazen nepoštevnanja domače vere in domače govorice. Danes ne zaupamo več toliko političnim avanturistom in zapeljivcem, škoda samo, da manjka razsodnih in treznih mož-voditeljev, ki bi ohranjali dobre živce tudi ob neprijetnostih in razočaranjih. — Še nekaj o naši mladini. Dosti se giblje v svojih prosvetnih organizacijah. A želeli bi bilo še večjega in še boljšega verskega in prosvetnega življenja. Saj bo šele mladina dala pravo lice in pravo barvo novi dobi, ki se odpira. Prijatelj mi je sicer dejal, da je mladina danes v nekakem notranjem zbiranju in ji je treba dobrega uživetja v novi svet. Ustaljena bo nekoč v mogočnem poletu zajela vse naše doline in ves lepi kos naše dežele in po vseh naših domovih bo spet cvetela dobra slovenska zavest. In manj bo tedaj med rodovom morečega malodušja. M. M.

Iz zgornjega Roža. Krasno sveto noč smo imeli. Z velikim električnim žarom je svetila zvezda iz stolpa naše podružniške cerkve sv. Gregorja, ki leži tako lepo nad Spodnjimi Brovlijami. Domačin Smole nam jo je poslal iz Amerike. Vidna je bila čez naše obširno polje, ki sega do Karavank in do Baškega jezera. — Takoj po praznikih pa so se pojavili sv. trije kralji Kašpar, Melhijor in Boltežar. Vsi krone na glavi, žezla v rokah in z dolgimi belimi haljami, pred njimi pa betlehemska zvezda. Vsak dan so došli novi, mali so poklekovali, bolj odrasli korakali. Razun domačih kraljev so prihiteli še iz šentjakobske fare ter celo iz daljnih Škofič. Jedli, pili, peli in spali so v župnišču pri g. Haniju. Obiskali so poleg Pečnice še Brdo, Loče in Šteben, nato pa jo krenili preko Beljaka v Škočidol, Domačale, Šentjur, Lipo in domov skoz Logo ves. Takih popotnikov se je razveselila gotovo vsaka krščanska družina. — Težko smo čakali na Mohorjeve knjige. Nenadoma pa dobimo obvestilo, da so bile zaplenjene. Takoj smo storili potrebne korake, da se popravi pomota, sicer bi morali zaplenitev imenovati res vnebovpijočo krivico. — Radovedni smo, kaj bo z našim novim županom. Proti odloku okr. glavarstva je izvoljeni novi župan seve vložil priziv. Nasprotniki sedaj govorijo, da bodo v slučaju povoljne rešitve šli v mogočnih trumah v Celovec. Bomo videli!

Sele. (Vigred ob novem letu.) Blizu 1 m snega nam je nasulo nebo tekom decembra, torej prav dosti. Vozniki so se ga razveselili in so že pridno prevažali les. Tik pred Božičem pa je začel pihati topel jug in sneg je skopnel. Zdaj ob novem letu imamo vreme kot, za veliko noč, kopno povsod. vreme milo, le sonca bi radi videli več. V dolinah zima, gorjanci pa vigred! Narobe se včasih zasuče svet! Pa se bo že zopet presukalo, zima se mora znositi, pravijo stari ljudje, tudi letos se še bo!

Vogrče. „Umril je mož, ne, ni umrl, le oči časno je zaprl,“ tako je zapisano na nagrobnem spomeniku rajnega Pavla Miklaviča, ki je zaspal v pokoju pred 25 leti. Ob njegovi petindvajsetletnici je spet priromala bela žena in iztrgala iz naše srede vrlega kristjana in narodnjaka Toneja Miklaviča. Dne 10. p. m. je zaspal v Gospodu. Kmetija, katero je oskrboval celo še za časa svoje težke bolezni, je izgubila gospodarja, ki je vedel ceniti kmečko delo. Rajni Tone je bil dosleden v izpolnjevanju svojih verskih dolžnosti, njegov ravni in odkriti značaj ga je priljubil vsem sosedom. Bil je zvest tugi svoji domači besedi, v njegovi hiši se nahaja cela knjižnica. Najrajši je prebiral „Zgodovino slovenskega naroda“ in „Koroškega Slovence“, katerega naročnik je bil skozi vsa leta. Sovzno je bilo naše oko, ko smo stali ob odprtem grobu in je zadnjič govoril v slovo rajnemu Toneju č. g. župnik. Njegov brat župnik ga je ob asistenci č. g. dekana, domačega in šmiklavškega g. župnika izročil materi zemlji. Počivaj v Bogu, Tone! Tvojo družino pa naj tolaži Vsedobri!

Borovlje. Dne 31. decembra 1935 je umrl tukaj g. Franc Sodja, največji podjetnik puškarske industrije v Borovljah. Prestal je neko operacijo, ki pa se je obrnila na slabše in tako nenadoma umrl. Rajni je bil več let v občinskem odboru kot zastopnik „Gewerbebanda“, a imel tudi drugače precej vpliva pri oblastih. Pri pogrebu so ga spremljali poleg pevcev „Alpenrose“ tudi požarni brambovci, strelsko društvo in Heimatschutz korporativno.

Št. Vid. Na Šentjanževo smo ob obilni udeležbi farmanov spremili k zadnjemu počitku Klavejevo Leno. Ranjka je dosegla starost 84 let. Zadnji dve leti jo je težka bolezen priklenila na postelj. Dolgih 30 let po smrti svojega moža je bila užitarca v mali bajti blizu župne cerkve. Živela je res svetniško življenje, bila je vzor-žena. Do svoje hude bolezni je redno krevsala v cerkev, ob vsakem dnevu in vsakem vremenu, v delu in molitvi je vztrajala do zadnjega. Naš izborni moški zbor je zapel ranjki na domu in grobu tri lepe, v srce segajoče žalostinke.

Drobiž. Celovška občina ima dolga 11½ milijona šilingov in odplačuje letno na obrestih in obrokih 960 tisoč šilingov. — Obrtna bolniška blagajna je združena iz vzrokov štednje z deželno bolniško blagajno. — Za prezidenta koroške odvetniške zbornice je imenovan odvetnik dr. Leo Oberlaner v Celovcu. — V svetovni vojni je padlo 12.854 mož iz Koroške. — Obrtna zapora je podaljšana do 30. junija t. l. — Da pospeši tujski promet, je avstrijska vlada odredila, da je Jugoslovanom, ki si na meji preskrbijo sedemdnevni vizum za 2 S, dovoljeno potovanje po vsej državi. Doslej so smeli potovati samo po Koroškem in Štajerskem. — V brzovlaku Dunaj—Gradec je bil po nesreči ustreljen jugoslovanski državljani Luka Obanac iz Zagreba. Zadela ga je krogla ob progi s puško se igrajočega 16letnega dečka. — Pri Grebinju sta se pri sekanju lesa smrtno ponesrečila delavca Anton Rovani in Miha Popelnik; Anton Melajšek pa si je zlomil roko. Podrla jih je bukev, katero je deževje izkoreninilo. — V Tinjah je umrl Andrej Hammer, pd. Gore. — V noči na Novo leto so došli v hišo J. Granitzerja v Št. Rupertu sumljivi Trije kralji in si jo dobro ogledali. Ko so se domači drugo jutro vračali s silvestrovanja, so ugotovili 2000 S škode. — Pri pd. Kučuju v Sv. Lovrencu pri Labudu je pogorelo vse. Škode je okoli 20.000 šilingov, 15članska družina je brez strehe.

NAŠA PROSVETA

Iz našega društva.

Dolgo smo v našem društvu čutili neko praznino. Bolehali smo na neizpolnjeni vsebini tega, kar imenujemo prosveta in je cilj našega društva. So se ob velikih letnih praznikih, o božiču, veliki noči in binkošti smo slutili, da manjka našemu društvenemu delovanju, ki se izraža v petju, igranju in tudi v sestankih, nekaj fundament. Vedno spet smo čutili globoke sledove, ki so jih veliki cerkveni prazniki puščali v posameznikih in v celi fari, naše društvo pa — sebi v škodo — do danes ni našlo do njih nobenega pravega odnosa. Ni čuda, da se je potem moralo osredotočiti na dneve po velikih praznikih: na Štefanovo, velikonočni ponedeljek in binkoštni ponedeljek. S tem pa postaja naša prosvetna organizacija neživljenska in malopomembna ter je služila več ali manj poglobljeni zabavi.

Letos smo prvič uvedli v društvo adventni večer. Z mislijo, da dogodek božjega rojstva na zemlji ne sme več tudi ne mimo društva brez sledu. Adventni večer smo izpolnili z otroškimi deklamacijami, otroško pesmijo in prizorom ter globokim adventnim govorom. Prvič smo tokrat živo občutili, kako veliko pričakovanje je izraženo tudi v besedi „prosveta“, potom katere stremimo za pravo resnico in modrostjo. Bolj globoko smo nato zamogli doživeti lepi božič v naši cerkvi. Kar smo zaman iskali na sto različnih sestankih in govorih, smo našli v polnočni sv. maši: odgovor na tolika nerešena vprašanja za življenjem in njegovimi ugankami. Danes že vemo: prave resnice se z razumom sploh ne da doseči in je odveč vsak govor o njej, to resnico se da samo doživeti. Ob tem dožitju pa je tudi pot v vsa druga vprašanja, ki jih nosi mali narod na svojih ustnih, lažja in uspešnejša.

Iz posrečenega poizkusa adventnega večera se je sedaj v našem društvu rodil velik načrt: Velike tri letne praznike — božič, veliko noč in binkošti — hočemo odslej pripravljati tudi po našem društvu s primernimi večeri. Saj je njihova vsebina tako silna in tako življenska, da bo naše društvo ob njej zamoglo samo bogateti in naša duševna in srčna izobrazba se samo globiti. Samo priprava bodo naši nameravani večeri, da bo potem naše dožitve velikih praznikov tem večje.

Saj je končno človeško življenje samo odraz tega, kar se dogaja v Cerkvi in kar srečujemo ob praznikih iz njenega življenja. Saj smo samo romarji od rojstva do vstajenja in združitve z Bogom.

Sveče. Na Štefanovo je priredila „Kočna“ krasno igro „Henrik gobavi vitez“. Obiskana je bila zelo dobro. Med igralci so bili nekateri novinci, a so svoje vloge dobro rešili. K dobremu uspehu so prispevala sosedna društva Št. Jakob in Št. Janž, ki so dala na razpolago potrebno obleko. — V nedeljo 12. t. m. pa ponovi „Kočna“ lepo božično igro „Henrik gobavi vitez“ v Velinji vesi pri Knaberlnu in vabi na njo vsa gorjanska društva, da prireditev posetijo. Vsi dobrodošli!

Sele. Društvo „Planina“ je na Štefanovo uprizorilo „Krivoprisežnika“. Vsebinsko lepo igro so igralci dobro podajali in je zato ugajala. Udeležba je bila kljub slabemu vremenu polnoštevilna. Moški pevski zbor je pod vodstvom pevovodje g. Simona Olipa nastopil s tremi novimi pesmimi. Prireditev je pokazala, da imamo dobro igralsko družino in izvežban pevski zbor. — V nedeljo 12. januarja po sv. maši se vrši občni zbor „Planine“.

Podljubelj. Takega silvestrovega večera pa v Podljubelju že davno nismo doživeli. Društvo Slov. diletantov iz Borovelj je priredilo zabavni večer s tako bogatim sporedom, kot že davno ne. Takega obiska „Delavski dom“ že več, kot deset let, ni imel zaznamovati, do zadnjega kotička je bilo vse zasedeno, nekaj jih je moralo še oditi vsled pomanjkanja prostora. Ponovila se je dvo-dejanska veseloigra „Trije klovn“, ki je kakor nalašč za take dneve. Eleganten nastop, vse vloge v pravih rokah in vmes tako ubrano petje. Sledil je nastop številnega moškega zbora z pesmimi: „Ljipeša življenja“, „Nča bom več vinca piv“, „Završki fantje“, „Danici“, „Pojdami v Rute“ in „Škufče“, takoj nato mešani zbor z štirimi ljubimi komadi. Viharen aplavz je bil najboljši dokaz kako zna občinstvo ceniti gojitev kulturnega petja, kar je pač predvsem zasluga vrlega pevovodje g. Šruka. Sledil je nastop malega Francija z Milko, ki sta tako ugajala, da jih je publika vnovič pozvala. Gospodična Rozika je v kupletnem spevu tožila, kako slabo se je „vdava“ in naš Pepij ji je istotako polno humorja odpel in odgovoril, kakšno ženka da je on dobil. Vzoren je bil nato nastop 12članskega tamburaškega zbora Podljubeljskega društva, ki so posebno lepo izvajali „Venček narodnih“. Končno je podal Jaki šaljkvo „Jabolčni strudl“, ki je povzročil obilo smeha. Pokazal je, kako se napravi „štrudl“ brez jabolka, da ga celo njegova „Mojci“ ni bila v stanu spraviti v želodec. Par minut pred dvanajsti je bil šele spored izčrpan, a tamburaši so skrbeli, da je vladalo med občinstvom še tudi v novem letu dobro razpoloženje.

Zaključek gospodinjskega tečaja v Št. Vidu bo v nedeljo dne 19. t. m. Dopoldne razstava kuharskih izdelkov, popoldne pa pestra zaključna prireditev z igro, petjem, prizori in še drugimi točkami pri Voglu v Št. Primožu. Nagradite pridnost naših tečajnic s številnim obiskom njihove zaključne razstave in prireditve!

GOSPODARSKI VESTNIK

Glavne goveje pasme.

Glavno pravilo razumne govedoreje je: redimo čiste pasme, ne križajmo pasem! Zato pa je treba poznati vsaj glavne znake za nas važnejših pasem.

1. Belanska pasma je koroška pasma. Iz belanske doline se je razširila po večjem delu naše dežele in še drugod. Belansko govedo ima temnordečo in pa belo dlako. Temnordeča dlaka je strogo ločena od bele. Bela dlaka se začne na koncu in se razteza najprej kot bolj ozka in nato vedno širša bela proga po hrbtu, ledju in križu, preide navzad, zajame ves rep s čopom, gre med zadnjima nogama po spodnjem trebuhu in spodnjih prslih. Ostali telesni deli (glava, vrat, plečni deli, stranske prsi, lakotnici in trebuh pod njima, bedra in noge) so temnordeče barve. Smrček je mesnatobarven. Rogovi so voščeno-rumeni in na koncu temni. Parklji so rjavkasti s svestlimi programi. Prsa so globoka, medenica je dolga in ne posebno široka, hrbet večinoma raven. Mleko belanskih krav je tolsto in množina je ob dobrem krmiljenju in oskrbovanju visoka. Biki dosegajo težo do 700 kg. Ta pasma je posebno dobra za vprego, za pitanje srednje dobra, voli so živahni in hitri v hoji.

2. Simendolska pasma izhaja iz Švice. Simendolsko govedo je rdeče do bledorumene in bele barve. Smrček, jezik nebo v gobčni duplini so rožasti ali mesnatobarvni. Rogovi so rumenkasto beli ali rjavkasti, parklji rumeni. Okostje simendolske govede je močno, mišičevje krepko razvito. Glava je običajno majhna, kratka in široka. Oči so velike in mirne, gobec širok, rogovi tanki, lahki in kratki. Noge so v primeri s celim telesom srednje visoke in močne, vime je dobro razvito. Simendolska pasma je vzgojena za mleko, pitanje in vprego. Krave tehtajo do 800 kg in imajo do 3000 l mleka na leto a srednje tolščo. Biki tehtajo do 1200 kg, spitanji voli do 1500 kg. Ta pasma je zelo iskana. Kjer se je slabo obnesla, so temu krivi večinoma zunanji vzroki, tako slaba krma, neprimerni hlevi in neprimerna vzreja telet.

3. Švicarska pasma je enobarvna. Dlaka je svetlo-siva, temnosiva, svetlorajava ali črnorajava. Smrček je temen in svetlo obroblien. Rogova sta bela, na koncih črna, parklji črni. Bele lise smejo imeti živali le pod trebuhom in nikjer drugod. Govedo švicarske pasme je ustvarjeno za gorski in planinski svet. Te živali so na splošno lepo zrastle in krepke, močnih kosti, zdrave in utrjene. Razlikujejo srednje težko in težko švicarsko rjavo govedo. Živa teža krav dosega do 800 kg, pitalnih volov do 1200 kg. Ta pasma je predvsem mlečna pasma. Poizkusi švicarskih živinorejcev, da zvišajo mlečnost, so se na splošno dobro obnesli. Prednost te govede je še, da se lahko privadi podnebju. — Sorodno in podobno tej pasmi je montafonsko govedo, ki je doma na Predarlškem. Pred vojno so s pomočjo čistokrvnih predarlških bikov dosegli izdatno izboljšanje naše govedoreje.

4. Pincgavska pasma je doma na Solnograškem. Dlaka je svetle do živordeče in bele. Rdeča dlaka se nahaja na istih telesnih delih, kot pri belanski pasmi, tudi bela dlaka pokriva iste dele kakor pri belanskem govedu. Kot poseben pasemski znak velja kakor dlan širok bel pas, ki objema kolena zadnjih nog in komolčna sklepa prednjih nog. Ti beli pasi na omenjenih mestih se kaj radi podejujejo. Pri reji pincgavske pasme zasledujejo tri smeri: mlečnost, pitalnost in sposobnost za delo. Mlečnost je srednje dobra, mleko pa ima obilo tolščice, meso je prav okusno. Voli so znani po svoji hitri hoji in so zato zelo iskani. — nik.

Postava o ličenčnih pristojbinah. V decembru je izšla postava o ličenčnih pristojbinah, ki odreja, da bo letošnji znesek iz povišanja pristojbin za ječmen in koruzo na razpolago samo kmetijstvu. Vlada ga bo uporabljala, da omogoči ceno dobavo krme za gorske kmetije in pospeši ter podpre prodajo živine in živinskih izdelkov.

Dobra domača mast. Slanino zrežemo v kockah in te nato zrežemo s strojem za meso. Nato spuščamo počasi ob zmerni toploti. Tekočo mast zajemamo takoj, dokler grumpi še niso rumeni. Tako dobljena prva mast mora biti čista bela in brez vsakega vonja. Mast, ki jo zajemamo v drugič, bo slabše kakovosti in jo zato shranjujemo v dru-

gi posodi. Ponekod zajemajo celo tri vrste masti in jih posebej shranjujejo. Mast boljše kakovosti se dalje drži, dočim pa je slabšo mast treba čimprej porabiti.

Beljaški trg minulega tedna. Zelje 30—50, repa 20, pesa 50, kislja repa 50, endivija 1.20, izluščen grah 90, izluščen bob 80, čebula 50, česen 2.00, špinača 1.20, redkev 60, hren 1.80—3.50, peteršilj 80, selerija 1.00, pozni krompir 15, kisljo zelje 60, namizna jabolka 60, jabolka za vkuhanje 50, goveje meso 1.80—2.60, telečje meso 1.80—2.40, svinjsko 2.00—2.80, ovčje 1.60—2.40, prekajeno 2.20—3.40, orehi 1.20, suhe hruške 1.20, krljci 1.40, suhe češplje 1.20, čajno maslo 4.40, sirovo maslo 3.80, strd 4.80, pitane kokoši 2.80, kapuni 4.20, stare kokoši 2.60, race 3.20, gosi 8.00, jajca v zabojih 20, sveža 25 g za komad. — **Celovski živinski in žitni trg:** Krave 80—95, krave za klanje 50—60, prašiči 1.30—1.60, konji 700 S. Pšenica (100 kg) 38—40, rž 28—29, ječmen 24—28, oves 24—25, ajda 24—26, koruza 24—28, grah (kg) 0.80—1.00, isto leča.

ZANIMIVOSTI

Skrivnosti zemlje. Znanost uči, da je notranjost naše zemlje žareča in dosega vročino 8000 stopinj Celzija. Za vsakih 33 m v notranjost zemlje se poveča vročina za eno stopinjo; tako vlada v globini tisoč metrov v naših krajih vročina 38 stopinj. Ni pa tako na jugu, kjer bi domnevali še večjo, če že ne iste vročine. V južni Afriki so zlatokopi, ki segajo v globino do 2500 m, vročina v teh globinah pa ni višja od 35 stopinj. Čim višje se dvignemo z zemlje, tem bolj vroče je. Vendar je tako samo do višine 15 km, potem pa temperatura spet narašča. S pomočjo balona so zabeležili nad ekvatorjem največji mraz 96 stopinj, dočim je v višinah nad severnim in južnim tečajem, kjer v nižinah vlada najhujši mraz, razmerno visoka temperatura. Največja doslej poznana globina morja znaša 10.800 m, temperatura v teh morskih globinah pa je nižja kot na morskem površju. To razlagajo iz dejstva, da je mrzla voda težja od tople in se zato zbira na dnu: torej se nahaja v globinah indijskega in tihega oceana voda s severnega in južnega tečaja.

Zanimivosti vesolja. Znani angleški zvezdoslovec James Jeans je v nedavnem govoru pripovedoval tole: Srednja toplota na soncu znaša okoli 6000 stopinj Celzija. Na zvezdi Sirius je vročina 10.000 do 11.000 stopinj. Na ostalih zvezdah pa vlada povprečna vročina 70.000 stopinj. Samo na kvadratnem centimetru zvezdnega površja izžareva večja sila kot je sila, ki žene vse angleške ladje. Nekatere zvezde sestojijo iz snovi, katere kubični centimeter tehta celih 1000 kg. V dobrih žepih torej bi človek na teh zvezdah lahko nosil več ton teže. Sence, ki so vidne na sončnem površju, so velikanski izbruhi žarečih plinov. Ponavljajo se vsako ednajsto leto in vplivajo tudi na vremenske prilike naše zemlje. Vsakih ednajst let se ponavljajo na zemlji velike suše oziroma izredni nalivi. Za letošnjo zimo je učenjak na tej podlagi izračunal, da bo padlo še obilo snega. Bomo videli!

V deželi severnih jelenov. Pred tednom je govoril na Dunaju profesor Biebl o deželi severnih jelenov, kjer je bival lansko poletje. Prebivalci severnih krajev se imenujejo Laponci ter jih je okoli 30.000. Pravi blagoslov tega ljudstva so severni jeleni, v njih je vse narodno premoženje. Nekatere družine imajo po več tisoč jelenov. Ljudstvo živi v ilovnatih kočicah. Sredi vsake kočice se nahaja preprosto ognjišče, okoli ognjišča pa mali zaboji, ki služijo kot stoli in postelje. Tod prebijejo Laponci dolge zimske večere. V poletju pa se selijo s vojimi čredami proti severu, da obvarujejo živino pred nadležnimi muhami, ki so v njihovih krajih enako sitne kot pri nas. Do danes so si Laponci ohranili svoje noše, ki so izredno pestre in slikovite.

Saharska puščava je bila nekoč rodovitna, tako trdi brnski profesor Absolon. Profesor je sam prebival dalje časa v Sahari. Zbiral je dokaze, ki pravijo, da je bilo vse ogromno ozemlje v predzgodovinski dobi polno bujnega rastlinstva in živalstva. Mnogo je bilo v sedanji puščavi človeških naselbin, katerih ostanki se sedaj nahajajo globoko pod puščavskim peskom. Iz še nedognanih vzrokov so v poznejši dobi usahnile vodne žile,

nakar je na površju zamrlo vse življenje. Danes je Sahara strašen kraj smrti.

Nekaj o lužiških Srbih. Visoko zgoraj na nemškem Saksonskem živijo lužiški Srbi. Vsako leto prireja njihova Zveza „Domovina“ narodne koncerte. Lanski je bil posebno imeniten. V nemško mesto Bautzen, ki je hkrati kulturno središče lužiških Srbov, je došlo lužiško ljudstvo v svojih prekrasnih nošah. Koncert se je vršil pod geslom „Slovanska vas poje“. Na stotine Srbov in Srbinj je pelo, za otroškimi zbori so se vrstili fantovski in dekliški. Povečini so peli slovanske narodne ali pa skladbe svojih pesnikov in komponistov. Koncerta so se udeležili številni Nemci ter zastopniki nemške države in narodno-socialistične stranke. Posebno zanimanje je vzbujal goslar, ki je igral na goslih s tremi strunami stare lužiške samospeve. Ta način igranja je bil za Nemce kulturna posebnost. Ob koncu lepo uspelega koncerta se je v imenu Nemcev zastopnik narodno-socialistične stranke zahvalil za to, ker tako skrbno negujejo svojo staro narodno blago in tako dobro čuvajo svoj narodni ponos.

Sneg — je koristen ali škodljiv? Za zaščito rastlin ni boljšega sredstva, kot je sneg. Ena sama mrzla zima brez snega in naše rastlinstvo bi bilo pokončano. V severni Kanadi leži sneg šest mesecev, v treh mesecih pa dozori žito, oljnat rastline, krma, še tobak in hmelj. Na visokih, po zimi visoko zasneženih planotah je v poletju dovolj hrane za divjačino, ki bi brez snega morala pozebsti. Sneg je torej siromakov gnoj. Sneg posrka vase vso ne snago iz ozračja. Ozračje ni nikoli tako čisto in snažno, ko tedaj, kadar sneži in snežinke jemljejo s seboj na zemljo tudi množine prahu. Za London so izračunali, da vsebuje vsak liter snega 5 gramov premoga. Iz snega popije zemlja tri četrtine snovi, iz dežja pa niti desetinko. Snežnica prodre globlje ko deževnica. Zato so zime brez snega škodljive in je sneg v gospodinjstvu narave brezpogojno potreben. Upajmo torej, da bo letošnji hudi zimi sledilo dobro poletje.

Nova religija v Rusiji. Poročevalec nekega pariškega lista pripoveduje o novi religiji, ki se širi v Rusiji. Kot znano, so sovjetski brezbožniki uničili vse svete podobe in kipe v ruskih cerkvah, cerkve same pa namenili drugim svrhnam. Sedaj je videti na mnogih poslopjih, v dvoranah in sobah kipe sovjetskih mož kot Ljenina, Stalina, Litvinova, Vorošilova. Ponekod so kipi teh mož visoki do 15 in 20 m. Poročevalec je videl tak kip iz ogromnega kosa premoga, pred kipom pa je postajala radovedna množica in mu po svoje izražala svoje počaščenje.

Leto 1936 šteje 366 dni. Popolni lunin mrk je 8. januarja. Sončni mrk 19. junija bo pri nas samo delno viden. Najbolj ga bodo videli v pasu od Malte preko Grške, Črnege morja, Kavkaza, Tomška, Japonske do Tihega oceana. Države pripravljajo številne ekspedicije, ki bodo opazovale nebesni pojav, ki bo viden komaj 2 in pol minute. Letošnje leto bo prijetno za tiste, ki radi počivajo: božičnima dnevoma bo sledila nedelja, velikonočna praznika sta 12. in 13. aprila, binkoštna pa 31. maja in 1. junija. Marijino vnebovzetje bo v soboto 15. avgusta. — Tudi prorokovanj o važnejših dogodkih novega leta je že mnogo izrečenih. Neka pariška vedeževalka je n. pr. prorokovala, da bo letos spet druga kronana glava žrtev atentata, v neki držvi bo izbruhnila krvava meščanska vojna, najusodnejši mesec v letu pa bo februar. Če verujete, je prav, na nas taka prorokovanja ne napravijo utisa.

Šaljivi Tonček. Tonček pride nek dan ves opraskan v šolo. Učitelj ga posvari, naj se ne ravsa s sošolci. Nato se odreže premeteni Tonček: „Selili smo se in moral sem nositi našo mačko!“

Listnica uredništva. J. D. Vašo prošnja smo izročili s priporočilom pristojni organizaciji. Še nevesto iščete. Jo boste morali poiskati pa že sam, saj ste gotovo fant od fare. — A. E. Odstopili smo Tvojo zadevo upravi, ki bo posredovala. Častitamo k uspehu! — A. K., Weitmannsdorf pri Celovcu. Oglasite se v naši pisarni! — V. K. Žalostne razmere opisuješ in odpomoč je nujna. Zatenkrat poizkusimo z osebnim pismom. — F. A. Hvala za Vaše laskavo priznanje! — P. R. Posveti se prosveti! Našel boš v svojem društvu najhvaležnejši delokrog. — Malim prijateljem. Ker še vedno dohajajo rešitve na božične uganke, priobčimo imena rešiteljev in nagrajencev prihodnjič. Zdravi!